

Kazatel: Josef Hurta

Písně: 516, 319, 524, 510, 523, 744

Čtení: Ž 22

Text: Mt 27, 45 – 50 *V poledne nastala tma po celé zemi až do tří hodin. Kolem třetí hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem: "Eli, Eli, lema sabachtani?", to jest: "Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?" Když to uslyšeli, říkali někteří z těch, kdo tu stáli: "On volá Eliáše." Jeden z nich hned odběhl, vzal houbu, naplnil ji octem, nabodl na tyč a dával mu pít. Ostatní však říkali: "Nech ho, ať uvidíme, jestli přijde Eliáš a zachrání ho!" Ale Ježíš znovu vykřikl mocným hlasem a skončil.*

Tma po celé zemi. Soumrak Boží. Svět jakoby potemněl. Tak bible popisuje dění na Golgotě, ale stejně tak by se dalo popsat dění na světě dnes. Jakoby na zemi padla jakási depresivní deka. Jakoby Bůh opustil zemi, svět, člověka. Lidé volají po míru, ale žádná záchrana nepřichází. Dnem i nocí voláme k Bohu, ale on neodpovídá. To vše ztělesňuje na kříži Kristus, který vzal hříchy lidí na sebe. „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ volá na kříži Ježíš za celé lidstvo všech věků. Je však málo platné se jen tak všeobecně rozmáchnout po světě a naříkat si na lidstvo. I když, popravdě, dnes skutečně vidíme, jak celý svět potemněl. Co však určitě smysl má, je vnímat to vše na osobní rovině. Kristus vzal na sebe můj vlastní hřích. Ježíšův výkřik na kříži ztělesňuje mé vnitřní volání k Bohu. Stačí, když si představím všechny své temnoty, které mě obestírají, svá temná zákoutí, všechno to, v čem prožívám zatmění Boha ve svém vlastním životě. Zklamání, zrady, opuštěnost, strach z bolesti, z nemoci, strach ze smrti. To všechno vidíme i v Ježíšově pašijním příběhu. Jsou chvíle, kdy si člověk říká: Bože, proč? Proč se mi zrovna tohle muselo stát? Proč se to stalo zrovna mě. Já, který jsem býval tak v pohodě, zdravý, veselý, bezstarostný, který jsem si zakládal na své bezúhonnosti, proč na mě doléhá tíha bolesti, hříchu, zklamání z druhých i ze sebe, proč necítím Boží blízkost, proč mám za to, že mě Bůh opustil? Zdá se, že Ježíš to prožívá na kříži podobně jako my – jako zatmění duše a opuštěnost Bohem.

A stejně tak zažívá i neporozumění od kolemjdoucích. Oni mu prostě nerozumí. Mylně se např. domnívají, že se dovolává Elijáše. Kdosi z nich se sice snaží trpícímu Kristu alespoň trochu ulevit, ale podává mu pouze houbu s octem. I lidská empatie má své hranice. Jiný se už staví jen do role škodolibého pozorovatele: „Nech ho, ať uvidíme, jestli přijde Eliáš a zachrání ho!“ Aniž to ví, reprezentuje tak milióny těch, kteří před televizní obrazovkou sledují válku v přímém přenosu jako fotbalový zápas. A čekají, až se uvidí, jak to celé dopadne.

Lidé pod křížem Ježíšovi skutečně nerozumí. Jedni si myslí, že přivolává na pomoc Elijáše, jiní v tom slyší výkřik zoufalství, rezignace a pocitu, že ho sám nebeský Otec zradil a v nejtěžší chvíli jej opustil.

Ale Ježíšovo „Eli, Eli, lema sabachtani“ není projevem zoufalství. Naopak, on v hodině své smrti statečně odříkává dvacátý druhý žalm. Ano, to je ten žalm, který jsme tu četli i my. A ten žalm skutečně začíná slovy: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil? Daleko spása má, ač o pomoc volám. Bože můj, volám ve dne, a neodpovídáš, nemohu se ztišit ani v noci.“ Tak to tam je.

To však není celý žalm. Ten žalm má svůj vývoj, a končí ve zcela jiné tónině, než v jaké začíná. Poslechněte si tu druhou polovinu: “O tvém jménu budu vyprávět svým bratřím, ve shromáždění tě budu chválit. Kdo se bojíte Hospodina, chvalte ho! Ctěte ho, všichni potomci Jákobovi, celé Izraelovo potomstvo, žij před ním v bázni! Nepohrdl poníženým, v opovržení ho neměl. Když trpěl příkoří, neukryl před ním svou tvář, slyšel, když k němu o pomoc volal. Od tebe vzejde mi chvála ve velikém shromáždění. Svě sliby splním před těmi, kdo se ho bojí. Pokorní budou jíst dosyta, budou chválit Hospodina ti, kdo se na jeho vůli dotazují. Vaše srdce bude žít navždy. Rozpomenou se a navrátí se k Hospodinu všechny dálavy země. Tobě se budou klanět všechny čeledi pronárodů.”

Ježíš na kříži nestihl odříkat celý žalm. Ale jistě ho znal celý zpaměti. Věděl, kam ten žalm směřuje.

Co tím žalmem Ježíš vyznává? Na co v dané chvíli myslí? Ten žalm vlastně není žalozpěv. Je to píseň o naději. Potažmo o tom, že ani Velký pátek není konec. Ale pochopíme to jen tehdy, když dočteme a prožijeme ten žalm až do konce.

My lidé často rezignujeme a končíme předčasně hned u té první věty: “Bože můj, proč?” Zůstáváme u konstatování, že Bůh neodpovídá. A někdy, když jsme totálně na dně, tak se skutečně cítíme, jak je to v tom žalmu: “Jsem červ a ne člověk, potupa lidství, povrhel lidu.” Když je člověk se silami v koncích, v depresi, když ho tíží sžíravé myšlenky, pak mu snadno rezonují v duši slova: “Rozlévám se jako voda, všechny kosti se mi uvolňují, jako vosk je mé srdce, rozplynulo se v mém nitru. Jako střep vyschla má síla, jazyk mi přisedl k patru. Vrháš mě do prachu smrti! Smečka psů mě kruhem svírá, zlovlná tlupa mě obkličuje.”

Ani sám Ježíš neodříkal celý žalm až do konce. Smrt přišla dřív. Předčasná smrt. Ano, ani ta smrt to nevydržela. Slavila vítězství předčasně. Onen výkřik “Bože můj, proč jsi mě opustil?” však není otázkou bez odpovědi. V místě, kde se dvacátý druhý žalm láme a svažuje směrem k širokému výhledu naděje čteme slova: “A tys mi odpověděl.” Otázka nezůstala viset na kříži nezodpovězená. Odpověď adresovanou všem zoufale hledajícím vyslovuje anděl v ono nedělní ráno u Ježíšova hrobu: “Vím, že hledáte Ježíše, který byl ukřížován. Není zde; byl vzkříšen, jak řekl.” A ženy, které to slyšely rychle opustily hrob a se strachem i s velikou radostí běžely to oznámit jeho učedníkům. Přesně v duchu posledního verše dvaadvacátého žalmu: “O Panovníku budou vyprávět dalšímu pokolení. To přijde a bude hlásat jeho spravedlnost lidu, který se zrodí: “To učinil on!”

Modlitba: *Bože, to vše jsi učinil pro nás, když jsi svého jednorozeného syna dal, aby žádný, kdo v něho věří nezahynul, ale měl život věčný. Proto tě prosíme, nedej zahynouti nám, ani budoucím. Amen.*

Přímlovná modlitba: *Pane Ježíši Kriste, zemřel jsi za každého člověka. I my se u tebe přimlouváme za každého z nás. Pane, tvoje obět' na kříži má platnost pro celý svět. Prosíme o tvou milost, o tvůj mír, o tvůj pokoj pro všechny, jejichž srdce jsou zasažena utrpením. Prosíme, kéž nikdo neztratí schopnost ti důvěřovat. Pane, myslíme ty, kteří žijí uprostřed války. Drž nad nimi svoji ochrannou ruku. Pane, ty jsi položil život za chudé i bohaté, za mocné i nemocné. Prosíme, dej moudrost těm, kdo mají moc. Dej pokoru těm, kdo jsou ve svém srdci pyšní. Zjednej respekt lidem, kteří si připadají bezcenní, nepřijímaní a opomíjení. Prosíme za lidi zdeptané, za ty, kdo jsou na dně, kdo žijí v depresi, úzkostech a ve strachu z budoucnosti. Modlíme se za ty, jejich dny rychle spějí k horizontu života. Pane, ty jsi dárce pokoje, víry a naděje. Do tvé ruky svěřujeme své milé i sami sebe.*